

Názov projektu: Sanácia svahových deformácií na vybraných lokalitách Slovenska (2)

Žiadateľ: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Operačný program: Kvalita životného prostredia

Špecifický cieľ: 3.1.2 Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)

Kód výzvy: OPKZP-PO3-SC312-2017-37

Kód ITMS: NFP31003OBCX2

Celkové výdavky projektu (EUR): 9 786 908,84 EUR

Trvanie projektu: 12/2022 - 12/2023

Stručný popis projektu:

Cieľom projektu je sanácia havarijných svahových deformácií na vybraných 13 lokalitách (Prievidza – Veľká Lehôtka Remeselnícka ul., Prievidza – Veľká Lehôtka Podhorská ul., Ľubietová – starý zosuv, Svätý Anton, Podhorie – Žakýl, Bardejovská Zábava, Lukavica, Hraničné Drapy, Žipov, Čadca – Rieka, Mojtín – skalné bralo Smetlička, Hrachovište a Likavka), pričom dôraz bude kladený na zníženie, prípadne odstránenie príčin svahových deformácií a zabezpečenie trvalej stabilizácie porušeného územia. Vo všeobecnosti sanačné práce zahŕňajú predovšetkým odvodnenie zosuvného územia, technické stabilizačné opatrenia a terénne úpravy zosuvného svahu. Výsledky sanácie budú spracované v záverečnej správe s návrhom posanačného monitoringu, ktorého cieľom je sledovanie účinnosti sanačných opatrení. Sanácia geologického prostredia je zameraná na zhotovenie súboru geologických, stavebných a iných technických prác, ktoré efektívne odstránia negatívne následky svahových deformácií v predmetných lokalitách a ich najbližšom okolí a zabezpečia dlhodobú stabilizáciu porušeného územia. Na sanovanom území bude v nevyhnutnom rozsahu obnovený pôvodný reliéf terénu porušený svahovými deformáciami a bude realizovaná rekultivácia porušeného územia. Každá zosuvná lokalita bude detailne posúdená a sanačné práce budú navrhnuté a realizované s ohľadom na špecifiká danej lokality, najmä s ohľadom na veľkosť a druh porušeného územia, geologické a hydrogeologické pomery a s ohľadom na riziká, ktoré lokalita predstavuje pre životy a majetok obyvateľov a životné prostredie.

Špecifické ciele projektu sú:

- Vypracovanie projektu geologickej úlohy, vrátane podrobného návrhu technickej časti sanácie projektu geologickej úlohy
- Eliminovanie príčinu vzniku svahových deformácií
- Eliminovanie negatívnych následkov svahových deformácií v predmetných lokalitách a ich najbližšom okolí
- Vybudovanie všetkých sanačných prvkov na zabezpečenie dlhodobej stability územia
- Vybudovanie monitorovacieho systému na sledovanie stability svahu a účinnosti sanačných opatrení

- Upravenie povrchu terénu svahových deformácií po skončení sanácie (rekultivácia)
- Vypracovanie záverečnej správy z posadačného monitoringu
- Zabezpečenie vypracovania oponentských posudkov nezávislými expertmi

Cieľom odborného geologického dohľadu je najmä:

- Kontrola plnenia rozsahu a kvality sanačných prác stanovených schváleným projektom geologickej úlohy
- Kontrola efektivity vynakladaných prostriedkov vo vzťahu k požadovaným výstupom projektu
- Overenie a kontrola dokladovaných dát a vykazovaných nákladov, kubatúry, analytických výsledkov, terénnych prác a pod.
- Zabezpečenie spätnej väzby pre včasné zisťovanie problémov
- Prípravu návrhov nápravných opatrení
- Záverečné vyhodnotenie sanačných prác odborným geologickým dohľadom

Popis východiskovej situácie:

Svahové deformácie predstavujú na Slovensku jeden z najvýznamnejších geodynamických javov ovplyvňujúcich využívanie územia. Porušenosť územia Slovenskej republiky svahovými deformáciami, predovšetkým zosuvmi, je podmienená existenciou priaznivých geologických štruktúr a pôsobením rôznych faktorov, zapríčiňujúcich ich bezprostrednú aktivizáciu. V poslednom období významnou mierou dominujú klimatické faktory, ale tiež nevhodné antropogénne zásahy. Od roku 2010, kedy v dôsledku extrémnych zrážok vzniklo množstvo havarijných svahových deformácií, MŽP SR zabezpečuje evidenciu havarijných zosuvov a podľa ich akútности a disponibilných zdrojov aj geologické práce na odvrátenie, zmiernenie alebo odstránenie následkov živeľnej pohromy, zamerané na registráciu, inžinierskogeologický prieskum a sanáciu havarijných zosuvov na vybraných prioritných lokalitách. Zosuvné riziko, podmienené primárnym výskytom svahových deformácií, v poslednej dobe narastá aj v dôsledku intenzívnejšieho smerovanie stavebnej činnosti z rovinných a mierne uklonených území do svahových a viac exponovaných oblastí (najmä v dôsledku atraktivity prostredia – expozícia terénu s výhľadom, súkromie, čistejšie prostredia a pod.). Ciele projektu sú definované v plnom súlade so strategickým plánovacím dokumentom pre oblasť prevencie a manažmentu zosuvných rizík „Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2014 – 2020)“ (schválený uznesením vlády SR č. 738 z 18. decembra 2013). A dokumentu „Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2021 – 2029)“ (schválený uznesením vlády SR č. 8 zo 7. januára 2021). Tento dokument určuje rámcové úlohy, ktorých účelom je eliminovať negatívne vplyvy zosuvného rizika na životy a majetok obyvateľov a na životné prostredie, a tým prispieť k lepšej kvalite života a ochrane životného prostredia. Všetkých 13 lokalít navrhnutých na sanáciu svahových deformácií je zahrnutých v tabuľke č. 13 „Programu prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2021 – 2029)“ pričom v príslušnej tabuľke je uvedený aj stupeň zosuvného rizika (všetkých 13 lokalít – R2 až R4), počet porušených objektov v čase vzniku zosuvu (spolu 35 objektov), počet ohrozených objektov v čase vzniku zosuvu (spolu 70 rodinných domov a ďalšie objekty) a doteraz realizované práce na jednotlivých lokalitách. Východisková situácia na jednotlivých lokalitách je podrobnejšie popísaná v rámcovom projekte geologickej úlohy.

Situácia po realizácii projektu a udržateľnosť projektu:

Realizáciou sanačných prác na uvedených trinástich lokalitách sa zabezpečí zníženie, resp. odstránenie príčin zosúvania a stabilita porušeného územia, zníženie ohrozenia obyvateľstva v dôsledku havarijných zosuvov a zlepšenie kvality života ľudí v takto ohrozených alebo postihnutých oblastiach Slovenska. Dôraz bude kladený na výber najvhodnejších sanačných metód. Realizácia sanačných prác neohrozí stav životného prostredia. Pri ich realizácii bude kladený dôraz na ich kvalitu, komplexnosť a finančnú efektívnosť prác vo vzťahu k definovaným cieľom projektu. Po ukončení projektu salepší kvalita života dotknutého obyvateľstva, stav jednotlivých zložiek ŽP, hlavne podzemnej a povrchovej vody, pôdy a horninového prostredia. Pozitívny vplyv bude mať realizácia projektu aj na okolité ekosystémy a biodiverzitu. V týchto oblastiach sa zvýši atraktivita regiónu. MŽP SR, resp. podriadená organizácia zabezpečí systematické monitorovanie geologických faktorov životného prostredia po ukončení sanácie v rámci udržateľnosti projektu. Rozsah metód a frekvencia monitorovania závisí od charakteru svahovej deformácie a celospoločenskej významnosti lokality. Na vybudovaných sanačných prvkoch a objektoch sa v ďalšom období monitoruje ich účinnosť. Základom monitorovacej činnosti v oblasti svahových deformácií je systematické zaznamenávanie pohybu hmôt na porušenom území určitými metódami (napr. geodetické, inklinometrické, fotogrametrické, dilatometrické) a následné hodnotenie stabilného stavu zosuvného územia. Monitorovanie na všetkých lokalitách po ukončení realizácie projektu bude zabezpečovať Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v rámci jeho plánu hlavných úloh. ŠGÚ DŠ disponuje potrebným personálnym, materiálno-technickým zabezpečením na vykonávanie tejto úlohy.